

УДК 821.111(73)
М91

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладено за виданням:
Murakami H. *Kafka on the Shore : A Novel* / Haruki Murakami. —
New York : Vintage International, 2005. — 480 p.

Originally published by Shinchosha Publishing Co., Ltd.

В оформленні видання використано ілюстрацію V + V Kniaziev

Переклад з англійської *Олени Лісевич*

- © Harukimurakami Archival Labyrinth, 2005
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2025
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2025

ISBN 978-617-15-1389-1

ISBN 978-1-4000-7927-8 (англ.)

ХЛОПЕЦЬ НА ПРИЗВИСЬКО ВОРОН

— Отже, з грошвою питання залагодив? — запитує хлопець на прізвисько Ворон у своїй характерній манері — повільним млявим голосом.

Його язик заплітається, наче він щойно прокинувся. Але то хлопець просто прикидається. Він бадьорий. Як завжди.

Я ствердно киваю.

— І скільки?

Я прокручую в голові цифри:

— Близько тридцяти п'яти сотень готівкою, плюс можу зняти трохи дрібних у банкоматі. Знаю, небагато, але цього має вистачити. Поки що.

— Непогано, — відповідає хлопець на прізвисько Ворон. — Поки що.

Я знову киваю.

— Припускаю, ти їх не наколядував, — зауважує він.

— Так, вгадав.

Ворон посміхається і озирається навколо:

— Значить, перетрусив тут шухляди?

Я не відповідаю. Він знає, чиї це гроші, тож до чого ці питання? Хлопець просто дошкуляє.

— Добре, — каже Ворон, — тобі були конче потрібні гроші, й ти їх дістав. Байдуже — випросив, позичив чи вкрав. Це гроші твого батька, тож яка різниця, правда? Головне, що вони в тебе є. Поки що. Але що робитимеш, коли фінанси вичерпаються? Гроші — не гриби в лісі, вони не з'являються самі собою. Тобі потрібно буде їсти, десь спати. Одного дня лишишся на бобах.

— Мізкуватиму про це, коли смажений півень дзьобне, — відповідаю я.

— Коли смажений дзьобне, — повторює Ворон, ніби зважає слова в руці.

Я киваю.

— Наприклад, влаштуєшся на роботу чи що?

— Можливо, — відповідаю я.

Ворон хитає головою.

— Чуєш, ти ще світу білого не бачив. Ну от яку роботу може знайти п'ятнадцятирічка в чорта на рогах? Ти навіть середню школу не закінчив. Хто, по-твоєму, візьме тебе на роботу?

Рум'янець заливає моє обличчя. Я дуже легко червонію.

— Проїхали, — заспокоює він. — Ти ще зелений, а я не повинен звальювати на тебе всю цю депресу. Ти вже вирішив, що робитимеш, тож справа за малим — лишилося запустити механізм. Це ж твоє життя. По суті, роби те, що вважаєш за потрібне.

Саме так. І справді, це моє життя.

— Запам'ятай одне: якщо хочеш досягти успіху, треба зібратися в кулак.

— Я намагаюся з усіх сил, — кажу я.

— Не сумніваюся, — відповідає Ворон. — За останні кілька років ти зміцнішав. Віддаю тобі належне.

Я знову киваю.

— Але подивімося правді в очі — тобі лише п'ятнадцять, — продовжує Ворон. — Твоє життя лише почалося, і ти ще стільки всього не бачив! Ти навіть не уявляєш.

Ми, як завжди, сидимо поруч на старому диванчику в кабінеті мого батька. Ворон обожає цей кабінет і всілякі тамтешні дрібнички. Зараз він бавиться скляним прес-пап'є у формі бджоли. Якби мій батько був удома, Ворон і носа сюди не поткнув би.

— Але мені треба звальювати звідси, — кажу я. — Іншого шляху немає.

— Так, мабуть, ти маєш рацію. — Він кладе прес-пап'є на стіл і складає руки за головою. — Не скажу, що втеча все вирішить. Не хочу паскудити тобі настрої, але на твоєму місці я не сильно розкатував би губу. Хай як далеко ти втечеш, відстань нічого не вирішить.

Ворон зітхає, притискає кінчики пальців до заплющених повік і звертається до мене:

— Зіграймо в нашу гру? — запитує він.

— Гаразд, — відповідаю я.

Я заплющую очі й роблю беззвучний глибокий вдих.

— Отже, уяви собі страшну піщану бурю, — промовляє він. — Викинь усе інше з голови.

Я роблю, як він наказує. Навіть забуваю, хто я. У голові порожньо. Тоді на поверхню починають виринати образи. Ми сидимо на старому шкіряному диванчику в кабінеті мого батька й бачимо ці образи.

— Іноді доля схожа на піщану бурю, яка постійно змінює напрямок, — починає промовляти Ворон.

Іноді доля схожа на піщану бурю, яка постійно змінює напрямок. Ти звертаєш, проте піщана буря переслідує тебе. Ти знову рятуєшся від неї, але буря не відступає. Ніби ви раз у раз виконуєте якийсь зловісний танець зі смертю перед світанком. Чому? Тому що ця буря — не щось віддалене, що не має до тебе жодного стосунку. Буря — ти сам. Щось усередині тебе. І тобі лишається піддатися їй — заплющити очі, затулити вуха від піску й крокувати крізь неї. Немає ні сонця, ні місяця, ні напрямку, ні відчуття часу. Лише дрібні білі піщинки, наче перемолоті кістки, здіймаються в небо. Уяви собі таку піщану бурю.

Я слухаюся й уявляю білу воронку смерчу, що тягнеться вгору як товста мотузка. Мої очі щільно заплющені, а руки затуляють вуха, щоб дрібні піщинки не потрапили всередину. Піщана буря невпинно наближається. Я відчуваю, як повітря тисне на шкіру. Вона от-от поглине мене.

Ворон м'яко кладе руку мені на плече, і буря вщухає.

— Відтепер — хай там що — ти маєш бути найміцнішим п'ятнадцятирічкою у світі. Тільки так ти виживеш. А отже, ти маєш сам зрозуміти, що означає зміцнішати. Вловлюєш думку?

Я не відповідаю, але мої очі й досі заплющені. Я просто хочу зануритися в сон, поки рука Ворона лежить на моєму плечі. Я чую слабке тріпотіння крил.

— Ти будеш найміцнішим п'ятнадцятирічкою у світі, — шепоче Ворон, поки я намагаюся заснути.

Він ніби викарбовує слова на моєму серці синім чорнилом.

І тобі доведеться пройти крізь цю жорстоку, метафізичну, символічну бурю. Хай якою метафізичною чи символічною вона буде, не забувайся: вона розсікатиме плоть, наче тисяча лез бритви. Люди в ній стікатимуть кров'ю, і ти — не виняток. Пролетиться гаряча й червона кров. Ти ловитимеш цю кров руками: власну й кров інших.

А коли буря вицухне, ти й не згадаєш, як пройшов крізь неї чи як тобі вдалося вижити. Ти навіть не збагнеш, що буря вицухла. Але одне знатимеш напевно: коли вийдеш з бурі, то вже не будеш тією людиною, якою в неї увійшов. От у чому суть бурі.

На свій п'ятнадцятий день народження я втечу з дому, поїду кудись далеко й житиму в кімнатці маленької бібліотеки. Звичайно, на те, щоб послідовно викласти всі деталі, піде тиждень, але головне от що: *на свій п'ятнадцятий день народження я втечу з дому, поїду кудись далеко й житиму в кімнатці маленької бібліотеки.*

Трохи нагадує казку. Але це не казка, повірте. Як не крути.

РОЗДІЛ 1

З батькового кабінету я цуплю не лише гроші. Хапаю ще маленьку стару золоту запальничку — мені подобається її дизайн і як вона лежить у руці — і складаний ніж з дуже гострим лезом. Таким можна білувати оленя: 130-міліметрове лезо й приємна вага в руці. Ймовірно, батько купив його під час однієї з поїздок за кордон. Також дістаю з шухляди потужний кишеньковий ліхтарик у міцному корпусі. І небесно-блакитні сонцезахисні окуляри Revo, щоб приховати свій вік.

Я подумую схопити й улюблений батьковий годинник *Sea-Dweller Oyster Rolex*. Це гарний годинник, але надто кричущий. Цілком згодиться й мій дешевий пластиковий *Casio* з будильником і секундоміром, а може, навіть буде кориснішим. Я не охоче повертаю *Rolex* до шухляди.

З іншої шухляди дістаю фотографію, на якій ми малі всміхаємося зі старшою сестрою на пляжі. Сестра дивиться вбік, тому половина її обличчя в тіні, а усмішка акуратно розділена навпіл. Нагадує одну з тих масок грецької трагедії з підручника, в якій змішалися дві протилежності. Світло й темрява. Надія і відчай. Сміх і смуток. Довіра й самотність. Я ж дивлюся прямо перед собою в об'єktiv. На пляжі більше нікого. Сестра одягнена в червоний суцільний з квітковим принтом купальник, а на мені — мішкуваті старі сині плавки. Я тримаю в руці якусь пластикову палицю. Наші ноги омиває біла піна.

Навіть не пригадаю, хто, де й коли нас зняв. Чому я мав такий щасливий вигляд? І чому батько зберіг лише одну світлину? Ну й загадка. Мені, мабуть, було роки три, а сестрі — дев'ять. Ми справді так добре ладнали? Я не пам'ятаю, щоб їздив на пляж з родиною. Не пам'ятаю, щоб я взагалі кудись з ними їздив. Але це не має значення — я нізащо не залишу цю світлину батькові,

тому кладу її в гаманець. У мене немає жодної фотографії моєї матері. Батько їх усі викинув.

Після хвилиних роздумів я вирішив взяти з собою мобільний. Коли батько дізнається, що я його взяв, він, напевно, попросить телефонну компанію заблокувати номер. Але я все одно кидаю його в рюкзак разом із зарядкою. Вони багато місця не займають. Коли телефон перестане працювати, я просто викину його.

Мені потрібно лише найнеобхідніше. Найважче вибрати одяг. Мені знадобиться пара светрів і кілька трусів. А як щодо сорочок і штанів? Рукавиці, шарфи, шорти, куртка? Немає кінця-краю. Одне я знаю напевне: я не хочу блукати незнайомим місцем із величезним рюкзаком, який так і кричить: «Дивіться усі, я втік з дому!». Так я точно приверну небажану увагу. А там не встигну оговтатися, як мене схопить поліція і відправить прямісінько додому. Якщо до цього не потраплю в поле зору якихось бандюків.

Вирішую, що не варто їхати туди, де холодно. Отже, все просто: обираю протилежне — туди, де тепло. Так я можу залишити пальто й рукавички та обійтися половиною одягу. Я вибираю речі, які просто прати й які легко сохнуть, та акуратно складаю їх у рюкзак. Також пакую трисезонний спальний мішок — такий, що добре й щільно згортається, — а також засоби гігієни, дощовик, блокнот і ручку, плеер і десять дисків — без музики я нікуди — разом із запасною батареєю. Ось і все. Кухонне приладдя зайве, бо занадто важке і займає багато місця, а я можу купити їжу в місцевому магазині.

Я довго сушу мізки, але таки викреслюю більшість речей зі свого списку. То додаю речі, то викреслюю їх, а потім дописую нову купу і вже викреслюю її.

Мій п'ятнадцятий день народження — ідеальний час, щоб втекти з дому. Раніше — якось зарано, а після — боюся втратити шанс.

Я готувався до цього дня протягом перших двох років навчання у середній школі. Я почав займатися дзюдо ще в молодших класах й продовжував інколи відвідувати тренування й далі.

Але до жодної шкільної команди не приєднався. Коли мав нагоду, то бігав на шкільному подвір'ї, плавав або ходив до місцевого спортзалу. Тамтешні тренери давали мені безкоштовні уроки, показували, які вправи найкраще робити на розтяжку та як користуватися тренажерами, щоб накачати м'язи. Вони пояснили, які м'язи в нас працюють постійно, а які можна наростити лише за допомогою тренажерів. Навіть навчили правильно робити жим штанги лежачи. Я й так досить високий, а завдяки всім цим вправам у мене поширшали плечі й росли грудні м'язи. Більшість незнайомців дають мені сімнадцять років. Уявіть, які в мене були б проблеми, якби я втік і мені давали б мій справжній вік.

Окрім тренерів у спортзалі та хатньої робітниці, яка приходиться до нас додому через день, і, звісно, мінімального кола товаришів, щоб вижити у школі, я майже ні з ким не спілкуюся. Ми з батьком довгий час уникали один одного. Ми живемо під одним дахом, але наші графіки кардинально різні. Він проводить більшу частину часу у своїй студії десь у місті, а я намагаюся не стикатися з ним.

Я вчуся у приватній середній школі для дітей еліти або принаймні багатих. Якщо не втнути геть якусь дурницю, тебе автоматично переводять до старшої школи в тому ж кампусі. Всі учні охайно вдягаються, мають білі рівні зуби, а ще до біса нудні. Певна річ, у мене немає друзів. Я звів навколо себе стіну, нікого не впускаю всередину і намагаюся не показувати носа назовні. Кому ж сподобається така людина? Усі спостерігають за мною на відстані. Може, мене ненавидять чи ба навіть бояться, але я просто радий, що мене не чіпають. Мені й без них треба було багато про що подбати — зокрема, майже весь свій вільний час я проводив у шкільній бібліотеці й зачитувався тамтешніми книжками.

Але я завжди уважно слухав, що говорили в класі. Як і радив мені Ворон.

Факти й методи — чи чого там тебе навчають на уроках — не дуже знадобляться в реальному світі, повір мені. Погляньмо правді в очі: вчителі — це, по суті, купка недоумків. Але запам'ятай одне: ти тікаєш із дому. Ймовірно, у тебе більше не буде шансу